

Det kondelige helse- og omsorgsdepartement

Høringssvar – Forskrift om spesialistgodkjenning for sykepleiere med graden master i avansert klinisk allmennsykepleie

Høringssvar til forskrift om spesialistgodkjenning for sykepleiere med graden master i avansert klinisk allmennsykepleie

Institutt for helse- og omsorgsfag, det Helsevitenskapelige fakultet, UiT – Norges Arktiske Universitet takker for muligheten til å gi høring på forslag om innføring av spesialistgodkjenning for sykepleiere med graden «*master i avansert klinisk allmennsykepleie*»

Assisterende instituttleder og førsteamanuensis ved Bachelorutdanningen i sykepleie ved IHO, Campus Harstad ved Kjersti Sunde Mæhre og studieleder ved Master i sykepleie, ABIOK og sykepleiefaglig fordypning, IHO, Campus Tromsø ved Randi Børresen med innspill på:

1) Høringssvar til høringsnotat: Innføring av spesialistgodkjenning for sykepleiere med graden master i avansert klinisk allmennsykepleie ved Helse – og omsorgsdepartementet av 3. juli 2019 med høringsfrist 1.oktober 2019

Helse- og omsorgsdepartementet har bedt om høringssvar på forskrift om spesialistgodkjenning for sykepleiere med graden master i avansert klinisk allmennsykepleie med høringsfrist 1.oktober 2019. Departementet vil innføre offentlig spesialistgodkjenning for sykepleiere som gjennomfører masterutdanning i avansert klinisk allmennsykepleie rettet mot kommunale helse- og omsorgstjenester.

Tilbakemeldinger vi gir på høringsnotatet er ut fra et sykepleiefaglig perspektiv og vi starter denne med noen generelle innspill:

I kapittel 2 i høringsnotatet av 3.juli 2019 henvises det til at den kommende masterutdanningen i avansert klinisk allmennsykepleie blir etablert på helsemyndighetenes initiativ, og at den vil dekke et stort behov i kommunale helse- og omsorgstjenester. Med det forstår vi at utdanningen vil etableres uavhengig av den tidligere høringsprosessen. Vi har den 25.06.2019 sendt inn et høringssvar til *forskrift om nasjonal retningslinje for masterutdanningen i avansert klinisk sykepleie* der vi var kritiske til foreslått innhold i utdanningen. Vi er spent på hvilke endringer forskriften vil få etter høringsinnspillene og svar fra flere utdanningsinstitusjoner i Norge.

Grunnlag for tildeling av mastergrad og spesialistgodkjenning

Slik vi forstår høringsnotatet av 3.juli 2019 vil kandidatene som gjennomfører masterprogrammet bli tildelt graden Master i avansert klinisk allmennsykepleie. Tildelt grad og bestått nasjonal eksamen danner grunnlaget for å søke om spesialistgodkjenning innen avansert klinisk allmennsykepleie hos Helsedirektoratet.

Formålet med den offentlige spesialistgodkjenningen til sykepleiere med masterutdanning i avansert klinisk allmennsykepleie er å styrke kompetansen i kommunale helse- og omsorgstjenester. Vi er enige i at helse- og omsorgstjenesten har endrede kompetansebehov og særskilt etter samhandlingsreformen som ble innført 1.januar 2012. Pasienter skrives nå ut fra spesialisthelsetjenesten når de er utskrivningsklare, noe som ikke innebærer at de er ferdigbehandlet. Pasienter som behøver helse- og omsorgstjenester er sykere og flere behøver avansert medisinsk behandling. Vi ser at det er behov for å styrke den kliniske kompetansen for sykepleiere i kommunen og at master i avansert klinisk allmennsykepleie vil kunne være et bidrag her.

Det at Helse -og omsorgsdepartementet ønsker å løfte en masterutdanning i sykepleie til spesialistkompetansenivå og gi denne spesialistgodkjenning bidrar til anerkjennelse av sykepleiefaget som profesjon. En spesialistgodkjenning vil gi positiv signaleffekt både i rekrutteringsøyemed og høyne sykepleierstatusen. Det er i dag stor mangel på spesialsykepleiere både i spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten, noe som også vil være gjeldende de kommende år. Vi forutsetter at det også tilsvarende i RETHOS 3 arbeidet med ABIOK – utdanningene fra Helse -og omsorgsdepartementet vil fremmes krav om en spesialistgodkjenning på lik linje med masterutdanningen i avansert klinisk allmennsykepleie. Også sykepleiere med master innen et klinisk felt som: Master i aldring og geriatrisk helsearbeid ved UiT, må anerkjennes som spesialistkompetanse. Masterutdanning som gir dybdekunnskap innenfor klinisk sykepleie i felt som vi vet kommuner og spesialisthelsetjenesten har behov for bør kvalifisere til slik spesialistgodkjenning.

Det er nødvendig at forskrift om spesialistgodkjenning for sykepleiere med graden master i avansert klinisk allmennsykepleie hjemles i universitets- og høyskoleloven. Standardisering av en utdanninga er viktig for at arbeidsgivere skal kunne vite hvilken kompetanse en ansatt med denne utdanningen har. Innholdet i utdanningen må være den samme fra studiested til studiested, slik at det ikke er tvil om hvilken kompetanse en AKS sykepleier har. Det må allikevel kunne være åpninger for lokale tilpassinger. Dette gjelder i forhold til for eksempel praksisdelen av studiet. Det bør også være en viss fleksibilitet og mulighet for justering av innhold dersom kompetansebehovene i tjenestene endres ut fra samfunnsutviklingen for øvrig.

Helsepersonellenes regler om autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning

Helsepersonell-loven har regler om autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning som også må gjelde sykepleiere med graden Master i avansert allmennsykepleie (ref til eksempelvis §1, §4, §51, §53, §74).

Autorisasjonsordningen skal sikre at helsepersonell har nødvendige kvalifikasjoner til å inneha en bestemt yrkesrolle. Under yrkesutøvelsen skal autorisasjonen være en sikkerhet for at helsepersonell med en bestemt tittel har en bestemt kompetanse. Dette innebærer at helsepersonell som anvender en beskyttet tittel, har en felles utdanningsbakgrunn (Ot. prp.nr.13 (1998 – 99) punkt 3.1,3.5 og 14.2).

Når det gjelder oppgaver, roller og funksjon er det viktig at det blir tydelige avklaringer i hva det innebærer at utdanningen skal være analog til legenes spesialisering i allmennmedisin, og hvordan disse rollene skal utfylle og støtte hverandre i kommunehelsetjenesten. Det er stor turnover i allmennlegetjenesten i små kommuner og en avansert klinisk allmennsykepleier kan bli den som utgjør stabiliteten for befolkningen. Her blir det viktig å presisere at AKS sykepleiere ikke skal erstatte leger i distriktene. De har ikke den samme medisinske kompetansen som legene har og skal heller ikke konkurrere om denne kompetansen. Det må være helt klare funksjonsbeskrivelser som tydeliggjør oppgavene til en avansert klinisk allmennsykepleier slik at det ikke kan rettes tvil om kompetansen de har /ikke har.

Helsepersonell-loven gir føringer for innholdet i retten til spesialistgodkjenning og autorisasjonsordningen og er en kvalitetssikring for nødvendig kompetanse og kvalitet i helsetjenesten. Tittelen er beskyttet, slik at de som ikke har spesialistgodkjenning ikke vil kunne kalle seg spesialist i avansert kliniske allmennsykepleie, selv om de har relevant utdanning (Helsepersonell-loven § 74).

Overgangsordninger ved spesialistgodkjenning

Helsedirektoratet foreslår at sykepleiere som har fått tittelen mastergrad i klinisk sykepleie etter 1.1 2014 og fremover i en avgrenset overgangsperiode også skal kunne søke om offentlig spesialistgodkjenning ved en overgangsordning og uten å gjennomføre en nasjonal eksamen. Disse sykepleierne må få sin utdanning vurdert mot ny forskrift om nasjonal faglig retningslinje for masterutdanning i avansert klinisk allmennsykepleie og eventuelt gjennomføre kompletterende utdanning for å dekke manglende læringsutbytter. Vi er av den oppfatning at de også må gjennomføre nasjonal eksamen i tillegg for å kunne søke om spesialistgodkjenning. Vi er kritiske til at man i en høringsprosess er villig til å åpne opp for at studenter som har oppnådd deler av læringsutbyttebeskrivelsene kan søke innpass og få spesialistgodkjenning som avansert klinisk allmennsykepleier.

Aktuelle universiteter som tilbyr utdanning i avansert klinisk allmennsykepleie i dag må kunne åpne for akkreditering og vurdere om søkere har oppnådd deler av læringsutbyttebeskrivelsene nedfelt i forskrift om masterutdanning i avansert klinisk allmennsykepleie og veilede studenter videre. Vi anbefaler at norske universiteter samarbeider om disse vurderingene.

Søkere fra andre land

Innføring av offentlig godkjenning av sykepleierspesialister, vil bety at yrkesutøvere som har rett til å utøve det samme yrket i hjemstaten vil få rett til å få anerkjent sine yrkeskvalifikasjoner i Norge. Dette betyr at de skal få samme spesialistgodkjenning og rett til å bruke samme tittel som de som er utdannet i Norge. I en slik sammenheng vil det være en fordel at begrepene avansert og klinisk fanger opp internasjonal bruk av *advanced* og *clinical* som tilsvarende utdanningsløp i andre land (EØS). Det må være en hovedregel for spesialistgodkjenning at tittelen må være beskyttet.

Innføring av offentlig godkjenning av sykepleiere med spesialisering innen avansert klinisk allmennsykepleie vil kunne utløse rett til spesialistgodkjenning for EØS – utdannede etter EUs yrkeskvalifikasjonsdirektiv jf. Forskrift om autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning for helsepersonell med yrkeskvalifikasjoner fra andre EØS land eller fra Sveits (EØS –forskriften)

Det er Helsedirektoratet som er godkjenningsmyndighet. Søkeren skal legge frem dokumentasjon på sin utdanning og andre kvalifikasjoner. Dersom det er behov for informasjon om utdanning og regulering av yrket i søkerens hjemstat, kan direktoratet innhente dette via IMI

(Internal Market Information System, EUs database til informasjonsutveksling mellom ansvarlige myndigheter i EØS-statene).

Vi ser for oss at det vil kunne være mange utfordrende vurderinger i forhold til spesialistgodkjenning av søkere der helsevesenet, utdanningssystemet og vilkårene for yrkesutøvelse er annerledes enn i Norge. Både språk, utdanningslengde og kultur er områder som vil påvirke vurderinger.

Vi er av den oppfatning av at det må innføres en nasjonal eksamen for å få spesialistgodkjenning. Det må også være et krav om at søkere fra andre EØS eller EU land avlegger nasjonal eksamen. Land som har et lavere utdanningsnivå enn den norske modellen som krever 180 studiepoeng for bachelorgrad og 120 studiepoeng for masterutdanning kan ikke oppnå spesialistgodkjenning uten at de tilegner seg disse studiepoengene. Vi er enig i at det er krevende og komplisert at en yrkesutøver fra andre land skal kunne pålegges en prøvetid på inntil 3 år eller en egnethetsprøve (jr. EUs yrkeskvalifikasjonsdirektiv og EØS forskriften) for å få samme spesialistgodkjenning og rett til å bruke samme tittel som norskutdannede. Imidlertid vil vi forsvare dette begrunnet i at yrkesutøvelsen må være faglig forsvarlig.

Vi har hatt dokumentet på høring. Fra de ansatte ved master i sykepleie er det intet å tilføye , men Master i aldring og geriatrik helsearbeid, IHO, Campus Tromsø ved universitetslektor ved Aldring og geriatrik helsearbeid, IHO, Campus Tromsø ved universitetslektor Anne-Margrethe Støbach og førstelektor Toril Agnete Larsen har kommet med følgende kommentar: De mener at også sykepleiere med master innen et klinisk felt som: Master i aldring og geriatrik helsearbeid ved UiT, må anerkjennes som spesialistkompetanse. Masterutdanning som gir dybdekunnskap innenfor klinisk sykepleie i felt som vi vet kommuner og spesialisthelsetjenesten har behov for bør kvalifisere til slik spesialistgodkjenning.

Referanser:

Forskrift om autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning for helsepersonell med yrkeskvalifikasjoner fra andre EØS-land eller fra Sveits. Hentet på internett 26.06.2019 <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2008-10-08-1130>

Forskrift om endring i forskrift om autorisasjon, lisens og spesialistgodkjenning for helsepersonell med yrkeskvalifikasjoner fra andre EØS-land eller fra Sveits. Hentet på internett 26.06.2019 <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2016-12-19-1874>

Lov om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (yrkeskvalifikasjonsloven) av 1.januar 2018. Hentet på internett 26.09.2019 <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2017-06-16-69>

Lov om helsepersonell m.v (helsepersonell-loven) av 1999. Hentet på internett 26.09.2019 <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1999-07-02-64>

Lov om universiteter og høyskoler av 2005. Hentet på internett 26.09.2019 <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-04-01-15>

Ot.prp. nr. 13 (1998-99)

Om lov om helsepersonell m v (helsepersonell-loven) Hentet på internett 26.09.2019 <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/otprp-nr-13-1998-99-/id159428/>

Vennlig hilsen

Thrina Loennechen
dekan

–

Nina Emaus
instituttleder

Institutt for helse- og omsorgsfag

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksbehandlere: Assisterende instituttleder og førsteamanuensis ved Bachelorutdanningen i sykepleie ved IHO, Campus Harstad ved Kjersti Sunde Mæhre og studieleder ved Master i sykepleie, ABIOK og sykepleiefaglig fordypning, IHO, Campus Tromsø ved Randi Børresen